

отново до манастира "Св.Стефан", зает от сръбската милиция и част от сформирания нов отряд с български офицери на представителя на БЦБО П.Енчев. До 28 август/9 септември Хитов и другарите му са ядрото на отряда, който удържа на турския натиск при манастира и прилежащите Йезеро и Шуматовац, които са основен пункт на оформената нова главна позиция на фронта, считана от сръбското правителство за българска. Загубите му в боевете на този участък са около 30 души убити и ранени.²⁷ Скоро след направения от турците пробив на позицията, през Алексиначка баня Хитов заминава за Делиград, където по заповед на ген.М.Черняев предава четата си на Н.Попанинов и поема изпълнението на друга не по-малко важна задача - да събира и препраща в Делиград български доброволци, които да попълват състава на Руско-българската доброволческа бригада под командването на руски офицери.

В заключение може да се направи изводът, че П.Хитов участва в Сръбско-българската война 1876 г. с единствената цел да окаже помощ на въстаналия български народ. "Като нямаше друг начин - пише той в едно свое писмо - как да помогнем на България, прибавихме се към нашите сръбски братя." Въпреки че много скоро след обявяването на войната сръбите понесят редица поражения по всички фронтове, той продължава с четата си да се сражава упорито против общия враг, проявявайки твърдост и пожертвователност.²⁸ Намиращите се под негово командване най-рано създадени чети с течение на времето променят значително първоначалния си състав и се пръскат на групи с различно назначение. Поради това и ролята му като главен войвода е по-ефективна в началото на бойните действия, когато се предприемат реални опити за преминаване в България. С увеличаване броя на доброволческите чети, които към края на първата фаза на войната наброяват двадесетина, тази роля постепенно се обезличава. Липсват вече и условията за водене на характерните през този период предимно партизански действия, в които войводата прилага най-успешно своите умения.

1. Косев, К. Участието на български доброволци в Сръбско-турската война през 1876 г. - В: Предшествениците на българската войска. 120 години от участието на българските доброволци в Сръбско-турската война от 1876 година. Периодичен вестник, Национален парк-музей "Шипка-Бузлуджа", 1996. 2. Страшимиров, Д. Т. История на Априлското въстание. С., 1996, с. 171. 3. Косев, К. Панайот Хитов. Живот и революционна дейност. С., 1963, с.76. 4. Страшимиров, Д.Т. Архив на Възраждането, т.1. С., 1908, с.369; Априлското въстание, 1876 г. Сборник от документи, т.1, С., 1954, с. 25-26, 27-28, 29-31, 35-37,41. 5. Косев, К. Панайот Хитов..., с.79. 6. Страшимиров, Д.Т. Архив ...,с. 104-105; Записки на Христо Н.Македонски 1852-1877. С., 1973, с.155. 7. Априлското въстание ..., с.35, 43, 48, 51; Хитов, П. Как станах хайдутин. С., 1982, с. 215-216. 8. Априлското въстание ...,с.61, 165, 175, 191; Стойчев,И. Материали за дейността на П.Хитов през 1876 г. в Сърбия (неиздадени документи, писма, факсимилета и скици). С., 1939, с.13. 9. Страшимиров, Д.Т. Архив ..., с.431, 450. 10. Априлското въстание ..., с.254, 255, 287, 336.